

Mindegy, csak meleg legyen

KÖRNYEZET Azoknak kerül legtöbbször a fűtés, akiknek a legkevesebb pénzük van rá: szigetelés nélküli házakban, rossz kályhával, silány tüzelővel csiholnak meleget.

DOROS JUDIT

– Fogtam két nagy rafiaszatyrot azoknak jó erős a fülük, meg vittem az ásót is. Busszal átmentem Farkaslyukba, ott felkapaszkodtam a meddőre, és elkezdtem gödröt ásni. Ha szerencsém volt, nem kellett mélyre mennem, a felszínen is találtam annyi szénrögöt, amivel megtelt a két táskám, s jöttem vissza Ózdra, a családomhoz. Ha okosan használtuk, és csak reggel meg este fűtöttünk be, két napig is kitartott, de általában elfogyott egy nap alatt. Ha nem volt fa, meg szén, rádobtuk a rongyokat meg a cipőt is a kályhára. Gumit azt nem, attól féltettem a gyerekeket, de látom reggelente itt a környéken, hogy a nagy abroncsokat fűrészelik fel: olyankor tudom, hogy mindjárt előnti a fekete füst a telet.

Az 53 éves ózdi Berki Zoltán mesélte mindezt: ő is egyike volt azoknak, akikkel a miskolci Zöld Kapcsolat Egyesület vezetője, F. Nagy Zsuzsanna és kollégái ősszel kérdőíves felmérést készítették, hogy megismerjék a térségben élő hátrányos helyzetű családok fűtési szokásait. – Sokszor elég volt az udvarra vagy épp a tüzelőberendezésre pillantani, hogy tudjuk, bármit, akár a bútorok egy részét is elégetik tél végére tehetetlenségükben ezek a családok. Az ilyen környezetben élő gyerekek már a tankönyveiket sem hozzák haza az iskolából, mert azok is a kályhában kötnének ki. A rossz energiahatékonyságú vityillókban háromszor, négyszer annyi tüzelőanyagra van szükség, hogy kihúzzák a telet, mint másoknak, hiszen a nyílászárók résein, a falakon, a földemen szinte akadálytalanul szökik ki a nehezen előállított meleg – foglalta össze a környezetvédő.

Miskolcon, Ózdon, Farkaslyukban az ilyen telepeken élőkkel beszélgetve kiderült: van, aki falopáccsal próbálja átvészelni a telet, de a PET-palackoktól az ingyenes osztásokon kapott ruhán át az építkezési hulladékok között talált mázolt ablakkeretekig, egyéb műanyagig mindent tűzre vetnek,

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

LYUKÓVÖLGY

A rossz energiahatékonyságú vityillókban háromszor, négyszer annyi tüzelőanyagra van szükség, hogy kihúzzák a telet

csak ne fázzanak. De még ha olykor jut is egy-egy család udvarára félig-meddig normális tűzifa – szociális támogatásként kapott egy-egy köbméternyi – akkor is gond, hogy a legtöbbször rossz hatékonyságú román teakályhákban, dobkályhákban, vagy a leginkább csak hangulatteremtésre alkalmas látványkandallókban, alig 40-50 %-os határfokkal tudnak tüzelni. A kémények kormosak, a silány tüzelő miatt pedig rendszeresen el is dugulnak. A szegények által lakott utcákban a kémény nélküli házak sem ritkák: ilyenkor a falon vájt lukon vezetik ki a kályhacsövet, ami miatt a réseken befelé is visszaömlik a füst, veszélyeztetve a lakók egészségét.

– Mi is szívesen fűtenénk fával

2-4 tonna

szén-dioxidot bocsát ki egy átlagos magyar család egy fűtési szezonban

vagy gázzal, de az 54 ezer forintos közmunkásbérből erről álmodni se tudunk. Egy köbméter tűzifa ma már 25-30 ezer forint, s az legfeljebb húsz napra elég. Vagyis télen az egész havi fizetésemet fára kellene költeni, de akkor mit adnánk enni a gyerekeknek? – kérde Berki Zoltán, aki feleségével, egyik fiával és két unokájával él egy kétszobás házban Ózdon, a Vasút utcában.

Tény: ha valaki az egyre drágább

Le a lignittel?

Magyarországon egy évben 400 ezer tonna lignitet éget el a lakosság – átlagosan 50-80 ezer család fűt vele –, ami az Európai Bizottság környezetvédelmi főigazgatósága által ajánlott módszertan szerint számítva évente 60 milliárd forint egészségügyi és környezeti kárt okoz. A lignit égetésekor rákkeltő, szív- és érrendszeri károsodást, légúti megbetegedéseket okozó, agresszív anyagok sora keletkezik, ami nemcsak az emberi szervezetben, hanem az épületekben, különböző berendezésekben is okoz károkat. A környezetvédők megállapításai szerint a fa és lignit-égetés évente 13 ezer ember idő előtti halálát okozza Magyarországon, de a gyermekek életésélyeit is 6-8 hónappal csökkentheti.

Szén-dioxid és szálló por

Egy átlagos magyar család 2-4 tonna szén-dioxidot bocsát ki egy fűtési szezonban, s a fűtés rovására írható a hazai szállópor-terhelés csaknem kétharmada is. A tavalyi fűtési főszezonban a 160 ezres Miskolcon a Búza téri mérőállomáson 2018. utolsó három hónapjában 44 alkalommal, 2019. első hónapjában pedig 39 alkalommal lépte túl az egészségügyi határértéket a szállópor-szennyezés. Egy teljes év alatt a törvény szerint 35 ilyen nap lenne elfogadható, ezzel szemben itt fél év alatt 83 napon volt elfogadhatatlan a levegő minősége.

Egy köbméter tűzifa 25-30 ezer forint, s húsz napra elég. De akkor mit adnánk enni a gyerekeknek?

fával tüzel, az egy szezonban akár 300-500 ezer forintot is elkölthet a szükséges 10-15 köbméter tűzifára. A tízszázalékos rezsicsökkenés épp a leghátrányosabban érintett lakosságnál nem jelentkezik, hisz ők már a fát sem tudják megvenni, nemhogy gázra vagy távhőre állnának át. A szociális tűzifaprogram számos sebből vérzik, s amúgy is az éves fűtési költség legfeljebb tíz százalékát fedezi – állapították meg a Zöld Kapcsolat Egyesület jelentésében.

– Bár nem hozták nyilvánosságra, de létezik egy „Borsodi szénstratégia” című dokumentum, amelyben szerepel, hogy a gyenge minőségű, a környezetet káros anyagokkal szennyező lignit intenzívebben lehetne a lakossági célokra használni – háborog F. Nagy Zsuzsa. Környezeti jogérvényesítéssel is foglalkozó egyesületük már több alkalommal fellépett a Sajó-völgyi lignitbányák ellen: a helyiekkel együttműködve tíz év után elérték a sajkópalmi bánya idejéig bezárását, és ötéves harc után sikerült megakadályozniuk azt is, hogy Múcsony önkormányzata külszíni lignitbányát nyisson, ahonnan évente 30 ezer tonnát közvetlenül a lakosságnak árusítottak volna ki. Igaz, itt végül nem az emberek egészségét veszélyeztető okok miatt tagadták meg a kitermelési engedélyt, hanem azért, mert az újabb lignitbánya több mint száz védett faj élőhelyét is veszélyeztette volna.